

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντάκτης : Ν. Α. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, Άρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό δρ. χρ. 12 1/2.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (3 δρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἢ δὲ στέλει μπροστά τὴ συνδρομὴ του.

20 ΛΕΦΤΑ ΤΟ ΦΥΛΛΟ. 20.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ. **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ** στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίβσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

*Τὸ θάμα—Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια—Οἱ νέοι—
Τὰ συρτάρια τοῦ κ. Ὑπουργοῦ—Ὁ λο-
χαγὸς ποιητῆς.*

ΣΗΜΕΡΑ, λένε, κρίνεται ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τῆμερ τοῦ λέω κι αὐτὸ ἀνατίνει καινούρια αὐγὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Κ' ἐννοοῦνε τὴ σημερινὴ ἐκλογὴ. Ἐμεῖς οὔτε τὸ ἓνα, οὔτε τὸ ἄλλο πιστεύουμε, γιατί δὲν πιστεύουμε σὲ θάματα, οὔτε σὲ νεκρανάστατες. Ἐνα μονάχα καρτεροῦμε νὰ δοῦμε. Ἄν ἀπὸ τὶς κάλπες σήμερα βγοῦνε καὶ μερικοὶ ἀθρόοι μὲ κάπως πιὸ λεύτερη συνείδηση καὶ μὲ κάπως πιὸ μεγάλη ὄρεξη νὰ δουλέψουν εὐλικρινὰ γι' αὐτόνε τὸν τόπο. Ἄν τύχει καὶ γίνῃ αὐτό, θὰν τὸ πάροουμε γιὰ θάμα, γιατί δὲν εἶδαμε νὰ γίνῃται καμιά σοβαρὴ δουλιὰ ὥστε ἓνα τέτιο πράμα νὰ μᾶς τὸ παρουσιάσει αὔριο γιὰ φυσικὰ

ΓΙΑ νὰ φύγει ἓνας λαὸς ἀπὸ τὴν κακιὰ συνήθεια, τὰ πατροπαράδοτα, κάποιος μεγάλος κλονισμὸς πρέπει νὰ γίνῃ μέσα του. Ἡ νὰ κατεδοῦνε στὸ λαὸ ἀθρόοι σοφάροι νὰν τὸν δασκαλέψουνε, νὰν τὸν φωτίσουνε, νὰν τοῦ ἀνοίξουνε τὰ μάτια, ἢ νὰ γίνῃ μιὰ ἀληθινὴ ἐπανάσταση ποὺ νὰ τὸν ξετοπίσει, νὰν τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὸ δρόμο του, νὰν τοῦ ἀνοίξῃ καινούριους δρόμους καὶ καινούριους δρίζοντες.

Τὸ πρῶτο ὁ λαὸς μας δὲν τὸ χάρηκε ἀκόμα. Τὸ δεύτερο, τὴν ψευτοεπανάσταση, τὴν καμάρωσε νὰ πνίγεται μέσα σὲ σωρὸ καινούρια γαλόνια. Κ' εἶσαι π' εἶχες Γιάννη, π' εἶχα πάντα. Τίποτα δὲν ἄλλαξε. Νά, κι ὁ λόγος ποὺ δὲ θὰ ξαφνιαστοῦμε καθόλου ἂν αὔριο ἀπὸ τὶς κάλπες ξεπηδήσουν ὅλ' οἱ παλιοὶ ἁμαρτωλοί.

ΚΑΤΕΒΗΚΑΝΕ καὶ μερικοὶ νέοι ἄντρες στὸν ἐκλογικὸ ἀγῶνα. Ἄρκετοὶ μάλιστα. Πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ξέρουμε κ' ἔχουμε πεποίθησι καὶ στὴ μόρφωσή τους καὶ στὸ χαρακτήρα τους καὶ στὴν καλὴ τους θέληση νὰ δουλέψουνε γιὰ τὸ γενικὸ καλὸ. Νὰ δοῦμε ὁμως πόσοι ἀπ' αὐτοὺς θὰ πιτύχουνε καὶ πόσοι ἀπ' αὐτοὺς, πιτυχαίνοντας, θὰ μπορέσουνε νὰ μείνουν καὶ μέσα στὴ Βουλὴ τίμιοι

ἀγνοί, ὀρεξάτοι γιὰ δουλιὰ—ἂν κρατήσουνε δηλ. κείνα ποὺ μᾶς τάζουνε σήμερα.

Γιατὶ μὴν ξεχνάτε πὼς κείνος ποὺ πολιτεύεται μοιάζει μὲ τὸ φτωχὸ ποὺ ἀνεμεύεται ν' ἀποχτήσει περιουσία γιὰ νὰν τὴ μοιράσῃ σ' ὅλους τοὺς φτωχοὺς, κι ἅμα ὑπὸ στραβοῦ διαβόλου τὴν ἀποχτήσει γίνῃτε τραμερὸς ἐγwaldτης.

ΕΧΕΙ, λέει, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας στὰ συρτάρια του δικαιολογητικὰ χαρτιά γιὰ τὸν κάθε κατήγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου ποὺ ἔπαψε καὶ θὰν τὰ παρουσιάσῃ μεθαῦριο στὴν Ἐθνοσυνέλευση. Καὶ τὸν πιστεύουμε. Γιατὶ ποτὲ δὲν τὸ φανταζόματτε πὼς ἓνας Ὑπουργὸς θὰ φορτωθεῖ μιὰ τόσο βραχί εὐτύχη στὴ σάχη του, πύοντες, μὲ τὸ ἔτσι θέλω, ἱκανοὺς ἐπιστήμονες. Μὰ θέλαμε νὰ ξέρουμε, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔχει τὰ συρτάρια του δικαιολογητικὰ χαρτιά καὶ γιὰ μερικοὺς ἀνίκανους καθηγητάδες ποὺ τοὺς κράτησε στὸ Πανεπιστήμιο, ρεζιλεύοντας, ἔτσι καὶ μουντζουρώνοντας τὴν «ἐκκαθάριση»;

Γιὰ τὸν κ. Μιστριώτη λ. χ. τί δικαιολογητικὰ χροτιά θὰ μπορέσει νὰ παρουσιάσῃ; Τοὺς «Ρητορικοὺς λόγους» τοῦ ἢ τὶς ἀνοησίες ποὺ σκαλιάρζει καθεμέρα στὶς ἔφημερίδες;

ΕΙΚΕ ἀναγγελοῦν (ραταπλὰν πλὰν πλὰν!) πὼς ὁ λοχαγὸς ποιητῆς κ. Φ. Πανῆς θὰ μιλοῦσε στὴ Στρατιωτικὴ Λέσχη γιὰ ποίηση καὶ γιὰ πατριδα. Εὐτυχῶς οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπαιτήσανε νὰ μὴ γίνῃ ἡ περίφημη αὐτὴ διάλεξη (νὰ μὴν τοὺς γίνῃ δηλ. αὐτὸ τὸ ρεζιλέμα) κ' ἔτσι ὁ κ. λοχαγὸς ποιητῆς ἀπόμεινε νὰ ψέλνῃ τὰ ἥρωϊκὰ κατορθώματα (τοὺς στρατιωτικοὺς δηλ. προδιχασμοὺς) τοῦ κ. Ζορμπὰ ποὺ τὸν διόρισε καὶ ποὺ νὰν τὸν χαιρέται.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΤΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ

(Βασιλιάς Ἀνήλιαγος—Δολίττα—Τὸ Αἶνιγμα)

Ὁ στίχος τοῦ κ. Πολέμη ἔχει πολλὰ συμπαθεῖες στὸν καλὸ κόσμον τῆς κοινωνίας μας, καὶ τοῦτο εἶναι ἕσφακτο δείγμα πὼς τὸ ἐξωτερικὸ του λοῦστρο σκεπάζει τὴν πιὸ ἀνούσια ποιητικὸφανετὴ ρομάντσα. Μιὰ τέχνη παιδικὴ δίνει τὸ τραγούδι τοῦ κ. Πολέμη, μιὰ ψεύτικη διακόσμηση, ἓνα μάτι ὄζω ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ αἴσθηση, μιὰ πλημμύρα γλυκανάλατης λεφτότητας, ἓνας ἀέρας στανικὸς σὰν ἀπ' ἀνεμιστήρι, μιὰν ἄχρωμη ἀντίληψη τῆς φύσης, μιὰν ἀτονία τῆς ἐμπνεύσης, ποὺ ὅλα τὰ θλίβει τὸ ἀρμονικὸ βερνίκι τῆς ρίμας του, μιὰς ρίμας ποὺ στὰ χέρια του κατάντησε φοβερὸς δυνάστης τῶν νεύρων τοῦ κάθε ἀναγνώστη ἢ θεατῆ.

Ὁ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» δὲν εἶχε φυσικὰ ἄλλοτε λόγον νὰ γραφτῆ, παρὰ γιὰ τὸ μαστόρεμα καμιας χιλιάδας καινούργιων στίχων τέτοιαις ποιότητος. Ἡ παράδοση ποὺ πῆρε ὁ ποιητῆς γιὰ μῦθον τοῦ ἔργου του, στραγγαλιστικὴ ἀπὸ μέρος του, ξεζουμίστηκε χωρὶς νὰ βγάλῃ ἔστωντας καὶ μιὰν ἀ-

ληθινή δραματική σκηνή. Μονάχα σὲ δύο μεριές τοῦ δράματος ξανοίγουμε κάποια ἀρχὴ γιὰ δράση—στὸ τέλος τῆς δεύτερης πράξης πού ὁ Ἀνήλιαγος μαθαίνει ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴ φοβερὴ μοίρα του καὶ στὸ τέλος τῆς τρίτης πράξης πού ὁ Ἀνήλιαγος ξαγναντεύει τὸν ἥλιο—μὰ τοῦτο γίνεται τόσο ἀτεχνά καὶ χοντροβλαμμένα, πού ὁ θεατὴς μαντεύει τὴν κατοπινὴ ἀδράνεια, γιὰτὶ κι αὐτὸ τὸ τέλος τοῦ ἔργου ἀκόμα σβύνει: μετὰ στὴν ἀδράνεια τῆς δράσης.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ «Βασιλιά Ἀνήλιαγου» μὲ τέτοιον τρόπο ξετυλίγεται: Πράξη πρώτη. Ἡ κερά Ρήνη, ἡ ἑμορφή ἀφέντρα τοῦ Κάστρου, ἀνταμώνει μιὰ νύχτα μὲς τὸ δάσο τὸν Ἀνήλιαγο, καὶ τὴν ἐκλαθώνει ἢ ἀγάπη του.—Πράξη δεύτερη. Ὁ πατέρας τοῦ Ἀνήλιαγου, ὁ Βασιλιάς Τρίκαρδος, ἀποφασίζει νὰ πῆ τὸ μυστικὸ πού κυβερνᾷ τὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ του, στὸν ἴδιο τὸν Ἀνήλιαγο, ἀψφώνοντας τὸ γραφτὸ τῆς Μοίρας, πὼς ὅποιος ἀπὸ φανερώση θὰ μωρμώσῃ, καὶ πρὶν τοῦ τὸ πῆ τοῦ δίνει τὸ θρόνο. Ὑστερα δηγιέται τὴν παράδοση, πὼς οἱ Μοῖρες τονὲ μοῖρανταν μὲλις ἀντικρύση τὸν ἥλιο νὰ πεθάνῃ. Πάνου στὴ δῆγηση ὁ Τρίκαρδος μαρμαρῶνει.—Πράξη τρίτη. Ἡ κερά Ρήνη ζουλεύει τὸν Ἀνήλιαγο μαθαίνοντας πὼς δὲ μένει πιστὸς στὸν ἑρωτὰ τῆς. Ἡ Μοίρα, κρυμμένη σὲ εἰδὴ ζητιάνας τῆς δίνει τὴ συμβουλὴ, νὰ τὸν ἀποκοιμίσῃ μὲ βότκνο στὸ κάστρο τῆς Ἰσα με τὴν αὐγὴ, καὶ ἔτσι ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ ἴδιο θὰ μάθῃ τίς ἀπιστίες του. Τὴν αὐγὴ βλέπει ὁ Ἀνήλιαγος τὸν ἥλιο καὶ πεθαίνει.

Καθαρὰ φαίνεται πὼς ἡ πρώτη καὶ δευτέρα πράξη εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ ἔργου. Τὸ δράμα εἶναι ἡ τρίτη. Γιὰτὶ στίς δύο πρῶτες πράξεις μαθαίνουμε τὰ πρόσωπα καὶ τὴ μοίρα πού τὰ κυβερνᾷ. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἀρχίζει τὸ ξετύλιμα. Ὡστε ὁ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» εἶναι δράμα σὲ μιὰ πράξη, μὲ πρόλογο σὲ δύο. Δὲ λείπουν οἱ ρητορικοὶ λόγοι, οἱ μονόλογοι καὶ τὰ παραγεμισμάτα. Οἱ στίχοι πού ἀπαγγέλλει στὴν πρώτη πράξη ἡ Μοίρα, ἔχουν ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς ἀτεχνῆς τέχνης τοῦ κ. Πολέμη. Θεουβώδικοι σὰν ταμποῦρλο, κούφιοι, δίχως οὐσία, κοινοτοπίας ἐναγνώσιμα, καὶ κόβουν τὴν πρώτην πράξη σὲ δύο καμάτια δίχως λόγο. Ἀντιτεχνικὸ κι ἀντιδραματικὸ εἶναι τὸ τέτοιον φανέρωμα τῆς Μοίρας μέσα στὸ δράμα. Ἡ προσωποποίηση τοῦ ὑπερφυσικοῦ δείχνει τὴν ἀδυναμίαν τοῦ συγγραφέα. Γιὰτὶ ὁ δυνατὸς δραματικὸς—καὶ παράδειγμα οἱ Ἀρχαῖοι—φέρνει τοὺς ἡρώους του νὰ σκύβουν καὶ νὰ ὑποτάσσονται στὴ Μοίρα, πού ὁ θεατὴς τὴ βλέπει μέσα στὴν ψυχὴ τους νὰ ἰνεργᾷ καὶ τὸ νοῦ τους νὰ πλανᾷ, δίχως νὰ τοῦ φανερώνεται μπροστὰ κάθε τόσο μέσα σὲ φόρεμα γυναίκας κρατώντας τεράστια

φαλίδια καὶ κόβοντας ζωές, ὅπως στὸ ἔργο τοῦ κ. Πολέμη. Ἡ τέτοιον προσωποποίηση τὸ πολὺ πολὺ μπορούσε νὰ ταιριάξῃ σὲ θέατρο τοῦ Καρχακιάζη. Μὰ ὁ κ. Πολέμης ἐδείξε καὶ με τοῦτο τὸ ἔργο του ἀκόμα πὼς εἶναι ἀληθινὰ ἀπὸ τοῦ «Βασιλιάς Ἀνήλιαγος» καὶ πὼς γραφτὸ τοῦ εἶναι ἀπὸ τὴ Μοίρα νὰ μὴν ἀντικρύση ποτὲς του τὸν ἥλιο τῆς Τέχνης, τὸ θερμὸ, τὸ ζωγόνου, τὸν πλαστοουργό.

*

Πολλοὶ καταπιάνονται νὰ γράψουν σκηνικὸ ἔργο δίχως τὸ θέμα τους νὰ εἶναι θεατρικόν. Ἀπὸ ἀπλὴ ἐπιπολαιότητα κι ἀπὸ φιλοδοξία γιὰ θόρυβο, τὸ δηγηματάκι τὸ ἀδύναμο, τὸ παρυσιαίζουσε μὲ τὸ φόρεμα τοῦ δράματος. Ἡ «Λολίτα» τοῦ κ. Β. Κολοκοτρώνη («Δράμα εἰς πράξιν. Μετέχει τοῦ Ἀθερωφείου διαγωνισμοῦ») πού παίχτηκε τίς προχλλες στὴ «Νέα Σκηνή», πρῶτο ἐλάττωμα εἶχε τὴν ἐλλειψὴ ἀπὸ κάθε δραματικὸ ὑπόδειγμα. Ὑστερα δὲν εἶχε διάλογο, ὄχι τεχνικόν, μὰ ἔστωντας ὑποφερτό, δὲν εἶχε γοργάδα, πλέξιμο, ξετύλιμα, δὲν εἶχε τέλος. Κι ὁ μῦθος ἀχνός: Ὁ Φίλιππος ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ἀνταμώνει μ' ἑσπρα μαλλιά πιά τὴ Λολίτα, τὴν ἀγάπη τῆς νιότης του, παντρεμένη καὶ φτωχισμένη. Τῆς θυμίζει τὸν παλιὸ κειρὸ, πὼς τὴν ἀγαποῦσε καὶ πὼς ἀπὸ δειλία του δὲν τὴ ζήτησε σὲ γάμο. Ἡ Λολίτα τοῦ φανερώνει πὼς κι αὐτὴ τότες ἔθρεφε τὰ ἴδια αἰσθήματα γι' αὐτόνε, μὰ τὴν ἄρα τοῦ λέει πὼς αεῖναι ἀργά», καὶ φεύγει μὲ τὸν ἄντρα τῆς.

Ὁ κ. Κολοκοτρώνης δὲ νοιώθει ἀπὸ σκηνικὴ τέχνη, οὔτε ἀπὸ ποίηση ζωῆς. Τὰ ἰδανικά του δὲν ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ λιμνιασμένα νερά τοῦ αστισμοῦ, πού βαρζίνει τὸν τόπο μας καὶ τονὲ σέρνει: στὸ πολιτικὸ καὶ πνευματικὸ χτικιὸ. Αἰσθήματα ξεζουμισμένα, χωρὶς τὴ φωτιὰ τοῦ καινούριου καὶ τοῦ πολεμικοῦ γιὰ ὅ,τι σφίγγει καὶ δυναστεύει: τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀθρώπου, πὼς θέλουμε νὰ μᾶς παρυσιαίσουν ἀγεράκι Τέχνης, καὶ νὰ μᾶς ἀγγίξουν τὴν καρδιά:

*

«Τὸ Αἶλιγμα» τοῦ Μπάμπη Ἀννίου κωμωδία εἰς πράξιν» παρυσιαίστηκε στὴ «Νέα Σκηνή» γιὰ νέο ἔργο. Βρίσκεται ἔμωσ τυπωμένο ἀπὸ τὰ 1901 στὸ «Ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου». Ἄν κι ὁ μουφλούζης τὰ παλιά του δεφτέρια ξεφυλλίζει μὲ χαρὰ, ἔμωσ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο κι ὁ κ. Ἀννίος. Γιὰτὶ τὰ δεφτέρια του αὐτὰ δὲ δείχνουνε καμιά πίστωση.

Κ' ἡ κωμωδία του αὐτὴ, ὅπως ὅλο τὸ ἔργο τοῦ Ἀννίου, ἔχει τὴ σφραγίδα τῆς κοινοτοπίας, τῆς

χοντροκοπίας, κ' είναι καμωμένη με τὸ δημοσιογραφικὸ πνεύμα τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ δάσκαλος, ὁ φοιτητῆς τῆς φιλολογίας, ἡ κιτρινοπρόσωπη δεσποινίδα, ἡ ἄγρια κερά και τὸ ἀπαραίτητο χοντροδουλικό. Λίγος ἔρωτας γι' ἀλάτι και τὰ καλαμπούρια κ' οἱ ἀσυνταξίες τοῦ δάσκαλου. Μὰ τὸ δάσκαλο αὐτόνε, ποὺ σατυρίζεις, κακόμοιρε Ἄννινε, ἐσὺ και οἱ ὅμοιοι σου τονὲ βοηθήσατε με τὰ χέρια σας νὰ γίνη ὁ βραχνάς κι ὁ τύραννος μιᾶς δλάκαιρης Φυλῆς. Κι ἂν αὐτὸς εἶναι ἡ μιὰν ἄκρη τῆς κοκοροϊζικιάς της, ἡ ἄλλη ἄκρη εἶσατε εἴσετε.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΔΕΝ εἶναι πάντα εὐκολὸ νὰ λήη κανεὶς τὴ γνώμη του γιὰ τὰ βιβλία ποὺ τοῦ πέφτουνε στὰ χέρια. Ἄν τὴν πῆ, τί βγαίνει; Αὐτὸς μένει με τὴ γνώμη του, και τὸ βιβλίο με τὴν κυκλοφορία του. Τὸ βιβλίο ποὺ με σκλαβώνει ἐμένα, ἀφήνει ἀδιάφορο τὸ γείτονα μου. Και τάντίθετο Πρέπει, λένε, νὰ ξαναγραφῆ ἕνα βιβλίο γιὰ νὰ τοῦ κἀνῆς ἀληθινὴ κριτικὴ, νὰ δείξῆς δηλαδὴ λιθάρι τὸ λιθάρι τὸ δρόμο ποὺ ἀκολοθήσε ὁ τεχνίτης, και πετραδί τὸ πετραδί πὼς ἐφτείαζε τὸ ἔργο του. Μὰ κχι πάλι, δυὸ κριτικοί, με τὸν ἴδιο τρόπο δουλεύοντας, μπορεῖ νὰ φτάσουνε σ' ἀντίθετα συμπεράσματα. Κ' ἔτσι καταντᾶ ἡ κριτικὴ—ὅπως μάλιστα γίνεται στὸν τόπο μας—ἀτομικὴ ἐντυπωσολογία. Αὐτὰ συλλογίζουμαι ξεφυλλίζοντας τὰ βιβλία ποὺ σταλήκανε στὸ «Νουμᾶ» τοὺς δυὸ τελευταίους μῆνες. Και μόνο ἀπὸ τὸ ξεφύλλισμα, τί διαφορετικὲς ἐντύπωσεσ!

Ποιητικὰ τὰ περσότερα. Πρῶτ' ἀπ' ὄλα οἱ **Θρύλοι** τοῦ Χρίστου Βαρλέντη (Ἀθήνα, 1910, 118 πυκνοτυπωμένεσ σελίδεσ, Δρ. 2). Οἱ καλῆτεροι στίχοι του ἀπ' ὄτουσ εἶχε τυπώσε σὲ περιοδικὰ και φημερίδεσ μέσα στὰ 20 χρόνια ποὺ περάσανε ἀπὸ τὰ 1890. Γνώριμά μου παλιά, πολλὰ του ποιήματα. Πόσα πρωτοχάρηκα μέσα στὸ «Νουμᾶ», σὺν τίς «Στροφῆσ» του κείνεσ ποὺ τίς προτιμῶ ἀπ' ὄλα τᾶλλα! Ξέρει κχι τεχνολογίει τὸ στίχο του ὁ Βαρλέντης και ποτὲ δὲν κρούει ἄμαθσ στὴ λύρα του τραγούδι, — ἄσ εἶναι καμιὰ φορὰ και τραγούδι ποὺ δὲν μπκίνει στὴν καρδιά μου ἢ δὲ φτερώνει τὸ νοῦ μου. Ψεγάδι ἄλλο δὲν τοῦ βρίζεις, ἐξὸν ἀπὸ αὐτό: καμιὰ φορὰ... Και στὰ πατριωτικὰ του ἀκόμα τραγούδια περνᾶ, πιδέξιὸσ τιμονιέρησ, ἀλάργα ἀπὸ τὴν ξέρα τῆσ πατριδοκοπίασ, και «τῆσ ἀγάπησ» του οἱ στίχοι εἶναι ἀγαπητεροί, —ὅπως ἀκουσα στὴν Κρήτη νὰ λένε τοὺσ συμπαθητικοὺσ. Κ' ἡ σατυ-

ρικὴ του φλέβα διόλου λιανὴ. Και τῆσ γλωσσικῆσ Ἰδέασ ἀξιο παληκᾶρι ὁ ποιητῆσ. Τὸ λέει και μοναχὸσ του:

«Ἐσκυφα κι ἀφογκράστηκα τὴ Ρωμισόνη γύρω
κ' ἡ γλώσσα της ἐστάλαξε μέσα μου τᾶγιο μῦρο.
Κ' ἔγινε γιὰ χατήρι της και γιὰ τὴν ὀμορφιά της
ἀπαρητητῆσ τοῦ δάσκαλου και δουλευτῆσ χωριάτησ.»

Καλό-τυχὸσ ὅποιὸσ θυμίζει τὸ χωριάτη ποὺ δόξαζει ὁ Παλαμάσ:

«...Χωριάτη, ἦρθε γιὰ σένα
τὸ δέντρο ἀδρὸ τοῦ ρίζωσε στὰ βάθια τῆσ ψυχῆσ σου
φέρει λουλούδι ζωντανὸ στὰ χεῖλη σου τὸ λόγο!»

Γιατί ὁμως τὰ ποιήματα τοῦ τόμου νὰ μὴν εἶναι ὄλα τυπωμένα με τὴ χρονολογία τουσ, παρὰ μερικὴ μονάχα; Ἐτσι θᾶβλεπε ὁ ἀναγνώστησ πὼσ φούντωσε και ἀνθίσε τὸ ποιητικὸ τουσ δέντρο, και δὲ θᾶ δυσκολευότανε νὰ ξεχωρίση τὸ ξεβλασταρῶμα τῆσ πρώτησ νιότησ ἀπὸ τὸ ψιμὸ τὸ παρχκλάδι... Τὸ λέγω αὐτό, γιατί ὁ τόμοσ τοῦ Βαρλέντη θᾶ λογαριαστῆ μιὰ μέρα ὅπως τοῦ ἀξίζει και γιὰ τὴν Τέχνη και γιὰ τὴ γλώσσα μας. Ὅχι σὺν τὰ **Δειλινα** τῆσ κυρίασ Ἐλένησ Σ. Σβορώνου (**Σάμοσ**, 1910, σελ. 110), ποὺ μ' ὄλο τὸν ἐγκωμισαστικὸ πρόλογο τοῦ κ. Ἰω. Γ. Φραγκιά, δὲ συγκινούνε παραπάνου ἀπὸ τὰ συνηθισμένα «τραγουδάκια μας», ποὺ τόσο ἀπλόχερα δημοσιεύουνε μερικὰ φύλλα εἰκονογραφημένα, βδομαδιατικὰ και καθημερνὰ. Πόσο εἰλικρινὰ τὸ λέει κ' ἡ ἴδια στὴν ατυφλή, κακὴ της μοῖρα» (τὴν ποιητικὴ, βέβαια):

«Ἀθέλητα σ' ἀκολουθῶ με ραγισμένη λύρα!»

Και πόσο ἀνειλικρινὰ χωρατεύει, ἄμα τραγουδάει:

«Πόσον ἡ λύρα μου γλυκὴν θᾶ εἶχε τόνον, μαγικόν,
ἂν εἶχα τάλαντα πολλὰ ἀντὶ τὸ ἐν ποιητικόν!...»

Θᾶ εἶχε κανεὶσ περσότερα νὰ πῆ γιὰ τὰ **Ἠλύσια**, ἄλλη ποιητικὴ συλλογὴ κι αὐτὴ, τοῦ Γασσ Βιδούρη «Ἠπειρώτου» (Κωνσταντινούπολισ, Τυπογραφικὰ Καταστήματα ἢ «Ἀνατολή», 1910, σελ. 78, Φρ. 1), ἂν ὁ ποιητῆσ δὲν ἔβγκινε μ' ἕναν προλογάκο του, «ἀψηφητῆσ κάθε κριτοῦ με ζαρωμένα φρύδια και κάθε κακολόγου περιφρονητῆσ», νὰ κηρύξῃ: «Ἐβγνωμισόνη θᾶ χρεωστῶ σ' ἐκεῖνον, ποὺ θᾶ με καταλαβῆ. Γιὰ τοὺσ ἄλλουσ, ποὺ δὲν θᾶ θᾶ με νοιώσσουν, δὲν με μέλλει.» Ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ-τᾶ καταλαβαίνει κανεὶσ πὼσ τίποτα θημπὸ δὲν ἔχουνε τὰ «Ἠλύσια», τὰ πολυφωτισμένα δυστυχῶσ με τὰ παρδαλὰ φανάρια τῆσ πιὸ ἀκανόνιστησ μιχτῆσ και τῆσ πιὸ ἀτεχνησ στιχουργίασ, ὅπου πνίγεται τὸ φυσικὸ ποιητικὸ αἶσθημα ποὺ κάπου-κάπου ξεπεταρίζει. Ὁ νέὸσ ποιητῆσ ποὺ ἀποκοτᾶ νὰ συνταιριάξῃ τὰ γλυκῶφθογγα και τὰ μυρίπνοα και τὰ